

AKOB

AKDENİZ OPERA VE BALE KULÜBÜ KÜLTÜR ~ SANAT DERGİSİ

AKOB MERSİN
BAROK MÜZİK TOPLULUĞU
SAINTE - PULCHERIE KONSERİ
KÜLTÜR VE SANAT ETKİLEŞİMLİ EĞİTİM
YAKLAŞIMI VE BAROK MÜZİK KONSERİ

AKOB 3. EV KONSERİ

MÜZİKTE KADIN

YAVUZ AKYAZICI
PROJECT KONSERİ

İBRAHİM ALİMOĞLU
MÜZİK MÜZESİ

KÜÇÜK ÜLKENİN
BÜYÜK ÖVÜNÇ KAYNAĞI
REYKJAVİK'İN İŞİLTİLİ
KONSER SALONU

HARPA

GÜHER ve SÜHER ●

PEKINEL

İLE DERİNLİĞİNE BİR SÖYLEŞİ

KÜÇÜK ÜLKENİN BÜYÜK ÖVÜNÇ KAYNAĞI
REYKJAVIK'IN IŞILTILI KONSER SALONU

HARPA

Harpa 2008 İzlanda ekonomik krizinin üstesinden geldiğini simgeliyor. Özellikle yaz mevsiminin bol ışıklı aylarında, denizi ve göğü yansıtan bir ayna oluyor Harpa.

Ömer Egecioğlu
Santa Barbara, CA, ABD
omer@cs.ucsb.edu

Harpa'nın batan güneşin ışıklarını ve eski limanın sularını yansıtan altın yaldız görünümlü cephesi (Foto: Nic Lehoux).

Mersin ilinin 2019 yılı itibariyle nüfusu 1.800.000 kadar sanırım. Avrupa'nın en doğu ülkesi olarak düşünülebilecek İzlanda'nın toplam nüfusu ise bugün 340.000. 19. yüzyılın ortalarında nüfusu sadece 300 olan başkent Reykjavik'nin 1900 yılında nüfusu 10.000'e çıkmış. Şimdi ise şehirde 125.000 kişi yaşıyor. Çevresindeki altı küçük belediye de dahil edilirse "büyükşehir" olarak bu sayı 220.000'e çıkıyor. Yani bütün bu başkentlileri bir araya koysak, hepsi Prag'ın 250.000 kişilik tarihi Büyük Strahov Stadyumu'na sığdıkları gibi boş yer de kalıyor.

HARPA'NIN YAPILIŞI

Reykjavik müzikseverleri 1983 yılında şehre özgü bir konser ve opera binası inşa edilmesini istediler. 1990'larda yeni bina için Reykjavik şehir merkezinde boş bir alan bulundu. Bu alan 20. yüzyılın başında doldurulmuş denizin oluşturduğu ve şehrin eski limanına hakim bir toprak parçasıydı. Operadan önce burada inşa edilmek istenen yapı bir ticaret merkeziydi, neyse ki bundan vazgeçildi.

Harpa Kopenhaglı mimar Henning Larsen ve İzlanda'nın Hafnarfjörður kentinin Batteriid mimari şirketi tarafından tasarlandı. Cam cepheyi proje mimarları ile birlikte çalışan Danimarkalı-İzlandalı sanatçı Ólafur Elíasson dizayn etti.

İnşaata İzlanda Devleti ve Reykjavik şehrinin ortaklığı ile 2007 yılında başlandı, fakat 2008 yılındaki mali krizden sonra ülke ekonomisi hepten çöktüğü için çalışmalar 2008 Ekim ayında durduruldu.

İzlanda'daki mali kriz, 2008 yılı sonunda ülkenin üç büyük bankasının iflası ile ortaya çıkan büyük bir ekonomik ve siyasi olaydı. Bu mali krizden sonra borsa, değerinin yüzde doksanını kaybederken işsizlik de kriz öncesinin dokuz katına çıktı. İzlanda'nın belini doğrultmaya başlaması ancak 2010 yılında gerçekleşti.

Mali sorunlar içine bu inşaata devam edilip edilmemesi konusunda çok tartışma yapıldı; neticede çalışmalar 2009'da yeniden başladı. O sıralar Harpa ülkede yapımında devam edilen tek inşaat projesiydi! Ekonomisi çöken İzlanda'nın sadece 340.00 nüfuslu bir ülke olduğunu unutmamak gerek.

Reykjavik'in Harpa adlı modern Konser Salonu ve Konferans Merkezi
(Foto: Odd Stefán)

Uzun zamandır beklenen an, binanın Ağustos 2011'de resmi olarak açılması ve cephesindeki dans eden ışıkların ilk kez yakılması ile geldi. Harpa bir anlamda İzlanda'nın ekonomik krizinin aşılma sembolü oldu.

Bugün İzlanda Devleti Harpa'nın yüzde 54, Reykjavik şehri ise yüzde 46 hissesine sahip.

HARPA VE MİMARİSİ

120 milyon Euro'ya malolan Harpa, İzlanda doğasından ilham alan cam cephesi ve olağanüstü mimari yapısıyla çok sayıda ödül kazanmış. Örneğin 2013 yılında Avrupa Birliği'nin "Mies van der Rohe" adı verilen çağdaş mimarlık ödülüne layık görülmüş.

Adı ne anlama geliyor dersenez: evet, Harpa arp demek, ancak bu kelime aynı zamanda eski Nordik takvimde yaz mevsiminin ilk ayı oluyor. Bu da İzlanda'da batmayan güneşlerin, bol ışığın, pırlıttının olduğu aylar, yani yapının ışık yansıtan cephesine çok uyum zamanı denk geliyor. Ayrıca Harpa ismini vererek, alfabelerinde başka hiç bir yazılı dilde kullanılmayan harf bolluğu olan bu ülke, uluslararası ortamda yadırganmayacak bir ad bulmayı da becermiş.

Mimari güzelliği ve ülkenin kültür sanat hayatına katkısı ile övünebilecekleri bir anıt yapmak istemiş İzlandalılar. Hem de ekonomik çöküntü sonrası yıllarda moral düzeltme niteliğinde, sanırsam. Harpa, Reykjavik kültürünün şehrin liman kıyısında atan kalbi. Ayna gibi parıldayan, ışık içinde yüzen bir dış dekorasyonu var.

Reykjavik kentinin parmakla sayılabilecek kadar az sayıdaki şehrsel anıtı arasında Hallgrímskirkja Kilisesi, Perlan Müzesi, belki bir de Kaffibarinn Birahanesi var, ama artık şehrin en tanınan simgesi Reykjavik'in eski limanındaki camdan kültür evi Harpa.

Mekan aynı zamanda konferans merkezi olarak da hizmet veriyor. Tiyatro gösterilerine, kongrelere, resepsiyonlara ve sergilere de açık.

SÜREKLİ TOPLULUKLAR

Harpa, İzlanda Senfoni Orkestrası'na ev sahipliği yapan yer. Bu senfoni orkestrası da son yıllarda Nordik orkestralar arasında önem kazanmış, çok sayıda konser vermiş ve kayıt yapmış bir topluluk. Konser sezonunda her hafta orkestra Eldborg adlı ana salonda tanınmış orkestra şefleri ve solistlerle konserler veriyor.

Orkestranın sanat yönetmeni Fransız şef Yan Pascal Tortelier.

İzlanda Opera ise sezona Eylül ayında başlayıp Hazirana kadar devam ediyor. Her yıl iki yeni esere yer verdiği gibi tanınıp sevilen klasik repertuvardaki operaları da sahneye koyuyor. Bir de her ay verdikleri ücretsiz öğle konserleri var. Bunlar İzlandalı opera sanatçılarını halka tanıtıyor ve yetişmekte olan şan yeteneklerine kendilerini gösterip sahne tecrübesi sahibi olma fırsatı veriyor.

İzlanda'nın önde gelen caz topluluklarından Reykjavik Büyük Caz Orkestrası'nı da unutmamak gerek. Bu topluluk her sezon verdikleri çok sayıda konserlerde hem kendileri için özel bestelenmiş yeni eserleri, hem de swing türü klasik caz eserlerini seslendiriyorlar. Özellikle Noel zamanında sık sık halkın karşısına çıkıyorlar.

KONSER SALONLARI

Eldborg adı verilen büyük salonun kapasitesi 1800 kişi. Harpa'da üç tane de küçük konser salonu bulunuyor: Silfurberg (840 kişilik), Norðurljós (540 kişilik) ve Kaldalón (195 kişilik) adındaki bu salonlar oda ve folk müziği konserleri için çok uygun.

İzlandaca'da "Ateş Kalesi" anlamına gelen Eldborg, aynı zamanda ülkenin en tanınan volkanik kraterinin de adı. İç dekorasyonunun lav gibi kırmızı tonlarda olması bu nedene dayanıyor.

İzlanda Senfoni Orkestrası'nın şefi Yan Pascal Tortelier Harpa'nın cam panelleri önünde. 1947 doğumlu Yan Pascal Tortelier, 20. yüzyılın ünlü Fransız viyolonsel virtüözü Paul Tortelier'in oğlu.

Batan güneşin ışıklarını yansıtan Reykjavik Harpa Konser Salonu (Foto: Ömer Eğecioğlu).

Harpa'nın ana konser salonu Eldborg. (Parter ve balkonların sahnedan görünüşü.)

"Ateş Kalesi" anlamında gelen adına uygun olarak salon kırmızı tonlarıyla döşenmiş (Foto: Odd Stefán).

İzlanda Senfoni Orkestrası, Harpa'nın büyük salonu Eldborg'un sahnesinde bir dinleti öncesi (Foto: Ömer Eğecioğlu).

İzlanda öylesine volkanik bir ülke ki bireysel volkanlardan ziyade volkanik sistemlerden bahsetmek gerekiyor. Adada yüzlerce volkan ve değişik türde 30'u aşkın aktif volkanik sistem bulunuyor.

Kelime kökeni "Gümüş Kaya" olan Silfurberg adı ise İzlanda kristali olarak da bilinen İzlanda nefesi demek. Bu taşın ilginç optik özellikleri var. Vikinglerin Güneş Taşı diye bahsettikleri taşın bu saydam kristal olduğu düşünülüyor. Bir teoriye göre bu taşlar hava kapalıyken güneşin yerini saptamayı mümkün kılarak Viking çağı denizcileri tarafından navigasyon aracı olarak kullanılıyormuş.

Norðurljós ise İzlandaca'da Aurora Borealis, yani "Kuzey Işıkları" anlamına geliyor. Kuzey enlemlerde bazı geceler izlenebilen yeşil-kırmızı-mor renklerdeki bu doğal ışık gösterisi gerçekten inanması zor bir görsel şölen oluşturuyor. İzlanda coğrafi konumu nedeniyle turistlerin kuzey ışıkları peşinde en çok ziyaret ettikleri yerlerden biri.

Harpa'nın Reykjavik'in eski limanına bakan yanar döner ışıklı cephesi (Foto: Ömer Eğecioğlu)

Harpa'nın İzlanda nefesi adı verilmiş olan Silfurberg salonunun duvarları bu kristale benzetilerek süslenmiş

Harpa'nın İzlanda'da sık sık görülen kuzey ışıklarına atfen isimlendirilmiş olan 540 kişilik gösteri salonu Norðurljós

Harpa'nın 195 kişilik Kaldalón adlı küçük salonu

Harpa'nın en küçük salonuna ismini veren Kaldalón, kuzeybatı İzlanda'da bir fiyord. Bu yöredeki Drangajökull buzulunun oluşturduğu bu gölcük, buzulun erimesi ile zaman zaman etrafındaki yerleşim yerlerini de su altında bırakarak denizle birleşmiş ve sonunda göl denizle birleşerek bir fiyord haline gelmiş.

Harpa'da bu konser ve konferans salonları ile aynı çatı altında iki restoran, bir kokteyl barı, mağazalar, açık sergi alanları da yer alıyor.

Harpa'nın Dış Cephe Görüntüsü

Binanın şekli ülkenin tarihi mimari tarzına bir gönderme yapmıyor. Ne şehirdeki evlerin mimarisi görülüyor binada ne de şehrin gotik tarzı büyük Hallgrimskirkja Kilisesi'ne benzer bir yanı var. Harpa kendine has bir 21. yüzyıl yapısı. Yepyeni bir anıt yaratmak istemiş İzlandalılar, Harpa ile de bunu başarmışlar.

DIŞ CEPHESİ

43 metre yüksekliğindeki ve 28.000 metrekare alana sahip olan yapının dış cephesi 10.000 parça camdan oluşuyor. Bu cam pencerelerin toplam alanı 15.000 metrekare. 1.100 değişik cins cam pano kullanılarak inşa edilmiş. Ayrıca dikdörtgen prizmalardan oluşan bu panoların kenarlarını aydınlatan renkli ışıklandırma sistemi ile bina hem değişik mesajların, yeni yıl kutlamalarının gösterildiği bir perde, hem de zaman zaman hareketli bir renk cümbüşünün yer aldığı yanar döner bir ekrana dönüşüyor - özellikle yaz mevsiminin bol ışıklı aylarında denizi ve göğü yansıtan bir ayna oluyor.

Camdan cephesi binayı neredeyse hareketli gösteriyor - göz alıcı doğal ve yapay ışıklar sürekli olarak üzerinde dolaşiyor.

Harpa'nın cephesinin tasarımında model olarak alınan ve İzlanda'nın pek çok yerinde bulunan bazalt cinsi bloklardan bir örnek: ülkenin güneyinde Reynisfjara Kara Kum Plajı'ndaki geometrik oluşumlar.

Binanın şekli ülkenin tarihi mimari tarzına bir gönderme yapmıyor. Ne şehirdeki evlerin mimarisi görülüyor binada ne de şehrin gotik tarzı büyük Hallgrimskirkja Kilisesi'ne benzer bir yanı var. Harpa kendine has bir 21. yüzyıl yapısı. Yepyeni bir anıt yaratmak istemiş İzlandalılar, Harpa ile de bunu başarmışlar.

Harpa'nın cephesinin tasarımında model olarak alınan ve İzlanda'nın pek çok yerinde bulunan bazalt cinsi bloklardan bir örnek: ülkenin güneyinde Reynisfjara Kara Kum Plajı'ndaki geometrik oluşumlar. (Foto: Ömer Eğecioğlu).

Açıldığından bu yana geçen birkaç senelik kısa sürede turistlerin akın akın Harpa'yı ziyaret etmesi ve bu ziyaretçi sayısının bugün 10 milyonu geçmiş olması yetkililerin krize rağmen Harpa'yı bitirme kararının ne kadar isabetli olduğunu gösteriyor. Ancak bazı İzlandalılar Harpa'ya harcanan parayı çok buluyorlar ve hatta inşaata ödenen miktar üzerine tartışmalar günümüzde bile devam ediyor. Tabii bazı diğerleri, binada temel bir İzlandalılık görüyorlar. Onlara göre Harpa parlak volkanik dış cephesi, ışıklı karakteri, kristal kaplı görünümlü içiyle İzlandalılar için bir övünç kaynağı ve dünyaca ünü artan bir kültür ve sanat merkezi olmaya devam edecek.

Harpa'nın içinden bir görünüş. Binanın dış duvarını soldaki ışıklı camdan dörtgen prizmalar oluşturuyor (Foto: Ömer Eğecioğlu).

Harpa'nın girişindeki iç dekorasyonlardan iki görünüş. Tavan dekorasyonları yan cephenin cam panoları şeklinde aynalardan oluşuyor. (Foto: Ömer Eğecioğlu).

